

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.411.007.02.2017
I/17/006

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Lublinie
ul. Okopowa 7, 20-022 Lublin
T +48 81 461 31 20, F +48 81 461 31 11
llu@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-112, 20-001 Lublin 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	I/17/006 – Realizacja ustawy o pomocy społecznej w zakresie funkcjonowania domów pomocy społecznej przez wybrane powiaty województwa lubelskiego
Okres objęty kontrolą	Lata 2015–2017 (do 30 listopada)
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontroler	Katarzyna Kuzioła, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLU/169/2017 z dnia 17.11.2017 r. (dowód: akta kontroli str.1-2)
Jednostka kontrolowana	Dom Pomocy Społecznej im. św. Jana Pawła II w Krasnymstawie
Kierownik jednostki kontrolowanej	Aneta Mróz, Dyrektor Domu Pomocy Społecznej w Krasnymstawie od 1 marca 2009 r. (dowód: akta kontroli str.3-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹ działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

W latach 2015–2017 (do 30 listopada) Dom Pomocy Społecznej w Krasnymstawie² świadczył wszystkie usługi dla jego mieszkańców (w liczbie od 285 do 298) wymagane przepisami dla danego typu domu, tj.: w zakresie potrzeb bytowych, opiekuńczych, wspomagających, a dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, także usługi w zakresie potrzeb edukacyjnych. DPS spełniał warunki w zakresie usług bytowych określone w § 6 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej³, tj. budynki i ich otoczenie nie posiadały barier architektonicznych, jednak pochylnie dla osób niepełnosprawnych w budynku w Krasnymstawie i w Ostrowie Krupskim nie spełniały wymogów określonych w §§ 70 – 71 w związku z § 298 ust. 4 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie⁴. DPS spełniał także warunki efektywnej realizacji usług opiekuńczych i wspomagających określonych w § 6 ust. 2 pkt 1 i 3 lit. c-e powołanego wyżej rozporządzenia, z wyjątkami dotyczącymi wymogu zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż dwóch pracowników socjalnych na stu mieszkańców oraz osiągnięcia wskaźnika zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Dalej „DPS w Krasnymstawie lub „DPS” (w rozumieniu łącznie z filiami) oraz „Dom” (w rozumieniu siedziby w Krasnymstawie).

³ Dz.U. z 2018 r. poz. 734, dalej: „rozporządzenie w sprawie domów pomocy społecznej”.

⁴ Dz.U. z 2015 r. poz. 1422, ze zm., dalej: „rozporządzenie w sprawie warunków technicznych”.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Prawidłowość świadczenia usług przez domy pomocy społecznej na poziomie obowiązujących standardów

Opis stanu faktycznego

1. Wojewoda Lubelski decyzją z dnia 31 marca 2010 r. zezwolił na prowadzenie Domu Pomocy Społecznej w Krasnymstawie z trzema filiami:
 - w siedzibie Domu w Krasnymstawie – 175 miejsc z przeznaczeniem dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie,
 - filii Domu w Ostrowie Krupskim – 35 miejsc dla osób przewlekle somatycznie chorych,
 - filii Domu w Stężycy Nadwieprzańskiej – 30 miejsc dla osób somatycznie chorych,
 - filii Domu w Bzowcu – 55 miejsc dla osób przewlekle psychicznie chorych. Zezwolenie zostało wydane na czas nieokreślony.

Na dzień 1 stycznia 2015 r. liczba mieszkańców DPS ogółem wynosiła 294. Z miesięcznych informacji o mieszkańcach domów pomocy społecznej i dochodach z odpłatności za pobyt w DPS według stanu na koniec miesiąca, przekazywanych do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Krasnymstawie, wynika, że liczba mieszkańców od lutego do kwietnia i od października do listopada 2015 r. była wyższa od jednego do trzech mieszkańców od liczby miejsc określonych w decyzji Wojewody. Na dzień 31 października 2017 r. liczba mieszkańców DPS ogółem wynosiła 287. Natomiast z analizy miesięcznych informacji dotyczących pobytu mieszkańców w DPS wynika, że liczba mieszkańców była wyższa od liczby miejsc określonych w decyzji Wojewody w okresach:

- od 5 listopada 2014 r. do 30 maja 2015 r. oraz od 19 października 2015 r. do 11 stycznia 2016 r. w Domu mieszkało 176 osób;
- od 3 lutego do 19 kwietnia 2015 r. oraz od 10 do 13 i od 31 marca do 15 czerwca 2016 r. w filii DPS w Ostrowie Krupskim przebywało 36 mieszkańców;
- od 6 marca do 7 kwietnia 2015 r. w filii DPS w Stężycy Nadwieprzańskiej mieszkało 31 osób;
- od 24 czerwca do 3 sierpnia 2015 r., od 2 lutego do 30 marca, od 15 czerwca do 4 lipca 2016 r., od 9 grudnia 2016 r. do 18 marca 2017 r. oraz od 5 czerwca do 19 lipca 2017 r. w filii DPS w Bzowcu mieszkało 56 osób.

Dyrektor wyjaśniła, że *przyjmowanie mieszkańców w przedstawionych okresach wynikało z chęci zapewnienia opieki osobom, które ze względu na szczególnie trudną sytuację zdrowotną, bytową oraz niemożność otrzymania opieki w środowisku nie mogły czekać na przyjęcie do DPS. W każdym przypadku fizycznie były wolne miejsca, gdyż mieszkańcy przebywali przez długi czas w szpitalu lub byli na urloпах u rodziny. W każdym przypadku przed przyjęciem nowego mieszkańca Zespół Terapeutyczno-Opiekuńczy analizuje zgromadzone informacje i ocenia czy jesteśmy w stanie zapewnić danej osobie opiekę, jakiej ze względu na stan zdrowia wymaga, nie zaniedbując jednocześnie podopiecznych już zamieszkałych i nie obniżając standardu opieki nad nimi.*

NIK zauważa, że liczba mieszkańców przekraczała limity ustalone w decyzji Wojewody Lubelskiego, uwzględnia jednak argumenty podniesione w wyjaśnieniach Dyrektor DPS.

(dowód: akta kontroli t.1 str. 267-331, t.2 str. 317, 322)

W raportach z dyżurów pielęgniarek liczba mieszkańców przebywających w Domu - według stanu na pierwszy dzień miesiąca - w miesiącach od lutego 2016 r. do lutego 2017 r. oraz od lipca do października 2017 r. została zawyżona od dwóch do siedmiu osób.

Dyrektor wyjaśniła, że *pielęgniarki błędnie podawały w raportach liczbę ogólną mieszkańców na poszczególnych piętrach. Wynikało to z braku właściwego nadzoru w tej kwestii ze strony kierownika zespołu. Zarządzeniem Nr 51/2017 Dyrektora Domu Pomocy Społecznej im. św. Jana Pawła II w Krasnymstawie z dnia 6 grudnia 2017 r. została wprowadzona procedura przyjmowania i zdawania dyżuru pielęgniarskiego. Z procedurą zostały zapoznane pielęgniarki pracujące w DPS w Krasnymstawie oraz we wszystkich filiach.*

(dowód: akta kontroli t.1 str. 332, t.2 str.317, 322, 324-325)

Na przyjęcie do Domu w okresach: od 1 sierpnia do 1 października 2015 r. oraz od 1 lutego 2016 r. do 1 lutego 2017 r. oczekiwało od jednej do trzech osób. Na liście oczekujących na przyjęcie do filii DPS w: Stężycy Nadwieprzańskiej (na 1 stycznia 2015 r.), Ostrowie Krupskim (na 1 sierpnia i 1 września 2015 r., 1 stycznia i marca 2016 r. oraz 1 maja i lipca 2017 r.) oraz w Bzowcu (na 1 lutego 2016 r.) wpisana była jedna osoba⁵.

(dowód: akta kontroli t.1 str. 270)

2. Na podstawie badania próby, obejmującej dokumentację 15 przyjętych mieszkańców w latach 2015-2017, ustalono, że przed przyjęciem osoby do Domu pracownik socjalny ustalał aktualną sytuację socjalno-bytową tej osoby w jej miejscu zamieszkania lub pobytu, a osoba przyjmowana, zgodnie z § 11 i § 12 pkt 3 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej, była informowana o zakresie świadczonych usług. Stosownie do przepisów § 2 pkt 4 ww. rozporządzenia, dla każdego nowoprzyjętego mieszkańca sporządzano indywidualny plan wsparcia w terminie sześciu miesięcy od dnia przyjęcia do Domu. Ponadto w dokumentacji mieszkańca odnotowano, jakie przedmioty osobistego użytku stanowiły jego własność.

(dowód: akta kontroli t. 1 str. 124-141, 384, 386-387)

3. Nadzór nad działalnością DPS zgodnie z jego Statutem⁶ sprawował Starosta Krasnostawski⁷ przy pomocy Powiatowego Centrum Pomocy w Rodzinie w Krasnymstawie⁸ (§ 1 ust. 4-5 Statutu z 2015 r.). Zgodnie z § 4 ust. 1 - 4 tego Statutu - za działalność DPS odpowiada jego dyrektor, który opracowuje regulamin organizacyjny określający organizację i zasady funkcjonowania oraz sporządza plan finansowy DPS zgodny z układem wykonawczym budżetu powiatu i odpowiada za jego realizację.

Od 18 kwietnia 2016 r. w DPS obowiązywał Regulamin Organizacyjny⁹ przyjęty uchwałą nr XLVII/185/2016 Zarządu Powiatu w Krasnymstawie. W regulaminie¹⁰ została określona struktura organizacyjna oraz szczegółowy zakres zadań DPS. W strukturze organizacyjnej wyodrębniono:

- działy: terapeutyczno-opiekuńczy, finansowo-księgowy i administracyjno-gospodarczy,
- filie DPS w: Ostrowie Krupskim, Stężycy Nadwieprzańskiej oraz w Bzowcu.

⁵ Z wyjątkiem 1 lipca 2017 r. w Ostrowie Krupskim, gdzie na przyjęcie oczekiwały dwie osoby.

⁶ Załącznik nr 1 do uchwały nr XII/71/2015 Rady Powiatu w Krasnymstawie z dnia 4 grudnia 2015 r. w sprawie nadania statutu dla DPS im. św. Jana Pawła II w Krasnymstawie. Poprzednio obowiązywał Statut stanowiący załącznik do uchwały nr IV/35/07 Rady Powiatu w Krasnymstawie z dnia 26 stycznia 2007 r. ze zm. Dalej: „Statut z 2007 r. lub z 2015 r.”.

⁷ Dalej: „Starosta”.

⁸ Dalej: „PCPR”.

⁹ Dalej: „Regulamin”. Poprzednio obowiązywał Regulamin Organizacyjny przyjęty uchwałą nr CXIV/465/09 Zarządu Powiatu w Krasnymstawie z dnia 14 grudnia 2009 r. ze zm.

¹⁰ W § 6 oraz w załączniku do uchwały.

Dyrektor wykonuje swoje zadania przy pomocy kierowników podległych działów i filii. Zgodnie z § 5 Regulaminu, DPS funkcjonuje w sposób zapewniający właściwy zakres usług zgodny ze standardami określonymi dla danego typu domu. Działania te obejmują zadania mające na celu świadczenie usług mieszkańcom w zakresie: potrzeb bytowych (m.in.: miejsce zamieszkania, wyżywienie, odzież i obuwie, utrzymanie czystości), opiekuńczych (polegających na udzieleniu pomocy w podstawowych czynnościach życiowych, pielęgnacji i niezbędnej pomocy w załatwianiu spraw osobistych), wspomagających (polegających m.in. na umożliwieniu udziału: w terapii zajęciowej, podnoszeniu sprawności i aktywizowaniu mieszkańców, umożliwieniu zaspokajania potrzeb religijnych i kulturalnych, zapewnieniu warunków do rozwoju samorządności mieszkańców, stymulowaniu nawiązywania, utrzymywania i rozwijania kontaktu z rodziną i społecznością lokalną, działaniu zmierzającym do usamodzielnienia mieszkańca) i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie (pobieranie nauki, uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych, naukę i wychowanie przez doświadczenie życiowe). Filie DPS zapewniają usługi zgodnie ze standardami określonymi dla danego typu domu, tj. w ww. zakresach potrzeb bytowych, opiekuńczych i wspomagających.

Prawa mieszkańca zostały określone w Regulaminie Mieszkańców¹¹, z którym mieszkańcy¹² byli zapoznawani w dniu przyjęcia do DPS przez pracownika socjalnego lub pracownika pierwszego kontaktu. Ponadto mieszkaniac zapoznawany był z instrukcją dysponowania funduszem rekreacyjnym¹³, z Klauzulą Informacyjną dotyczącą przetwarzania jego danych osobowych¹⁴, informowany o możliwości przechowywania dowodu osobistego w DPS¹⁵, proszony był o wyrażenie zgody na: pobyt w DPS¹⁶ i rozpowszechnianie wizerunku przez DPS w celach promocyjnych, informacyjnych, kulturalnych, edukacyjnych, związanych z realizowanymi przez DPS zadaniami pomocy społecznej¹⁷.

(dowód: akta kontroli t.1 str. 27-63)

W DPS system przyjmowania i rozpatrywania skarg od mieszkańców od dnia 27 marca 2012 r. regulowała Instrukcja przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków¹⁸ wprowadzona zarządzeniem nr 10 Dyrektora DPS w Krasnymstawie. Zgodnie z Instrukcją skargi i wnioski miały być przyjmowane i ewidencjonowane w rejestrze kancelaryjnym w sekretariacie DPS w Krasnymstawie, a następnie przekazywane Dyrektorowi celem rozpatrzenia. Skargi i wnioski mogły być wnoszone pisemnie, za pomocą telefaksu, poczty elektronicznej, a także zgłoszone ustnie (§ 3 ust. 1). Ze skargi lub wniosku złożonego ustnie należało sporządzić protokół podpisany przez wnoszącego i spisującego (§ 3 ust. 2-3). Ze skargi złożonej telefonicznie należało sporządzić notatkę (§ 3 ust. 6). W sprawie skarg i wniosków dotyczących działalności DPS w Krasnymstawie interesanci mogli być przyjmowani codziennie w godzinach pracy Administracji, a Dyrektor miał przyjmować interesantów w każdy wtorek i czwartek w godzinach od 8.00 do 10.00. W filiach kierownicy lub upoważnieni przez nich pracownicy mieli przyjmować interesantów w każdy piątek w godzinach od 9.00 do 14.00 (§ 4).

¹¹ Wprowadzonym zarządzeniem nr 28/2014 Dyrektora DPS z dnia 30 lipca 2014r., do 29 lipca 2014 r. obowiązywał Regulamin Mieszkańców wprowadzony zarządzeniem nr 3/2009 Dyrektora DPS z dnia 20 stycznia 2009 r. Regulamin Mieszkańców był wywieszony na tablicy ogłoszeń.

¹² Także opiekun prawny mieszkańca, gdy mieszkaniac ma swojego przedstawiciela ustawowego.

¹³ Stanowiącym załącznik do zarządzenia Nr 24/2017 Dyrektora DPS z dnia 27 lipca 2017 r. Poprzednio obowiązywało zarządzenie nr 12/2012 Dyrektora DPS w sprawie wprowadzenia zasad dotyczących dysponowania funduszem rekreacyjnym.

¹⁴ Na podstawie zarządzenia Nr 31/2014 Dyrektora DPS z dnia 8 sierpnia 2014 r.

¹⁵ Na podstawie zarządzenia nr 16/2015 Dyrektora DPS z dnia 21 sierpnia 2015 r.

¹⁶ Wzór oświadczenia został wprowadzony zarządzeniem Nr 34/2014 Dyrektora DPS z dnia 24 września 2014 r.

¹⁷ Załącznik Nr 1 do zarządzenia Nr 29/2014 Dyrektora DPS z dnia 6 sierpnia 2014 r.

¹⁸ Dalej: „Instrukcja”.

W okresie od 1 stycznia 2015 r. do 30 listopada 2017 r. w rejestrze skarg i wniosków, znajdującym się w Sekretariacie, zostały zarejestrowane dwie skargi wraz z adnotacjami dotyczącymi terminu i sposobu załatwienia spraw. Jedna z nich dotyczyła nieprzestrzegania regulaminu przez mieszkańca w filii w Ostrowie Krupskim, a druga dotyczyła niewłaściwie wykonywanej pracy przez kierownika filii w Bzowcu. W obydwu przypadkach niezwłocznie podjęto działania w celu zbadania i rozpatrzenia skarg. W pierwszym przypadku stwierdzono zasadność skargi. Przeprowadzone postępowanie wyjaśniające, polegające na wysłuchaniu stron (skarżącej i oskarżanej), potwierdziło zasadność zarzutów wobec mieszkańca, z którym przeprowadzono rozmowę dyscyplinującą. W drugim przypadku psycholog zatrudniony w DPS niezwłocznie przeprowadziła wywiad/rozmowę z autorem skargi oraz osobami, które ją podpisały. Każda z osób podpisujących skargę stwierdziła, że nie czytała jej treści, a podpisała ją na prośbę autora. Autor skargi uzasadniał postawione zarzuty, tym, że o czymś słyszał, że ktoś mu powiedział i sam był przez kierownika „duszony”. Ponadto zgłaszał kierownikowi różne niepokojące go sprawy, ale kierownik reagował na nie w inny sposób, niż oczekiwał autor skargi. Dyrektor DPS po zapoznaniu się z notatkami psychologa z przeprowadzonych rozmów oraz wyjaśnieniami kierownika filii poinformowała pisemnie autora skargi o niepotwierdzeniu się zarzutów. Kontrola złożonych skarg wykazała, że zostały rozpatrzone rzetelnie.

(dowód: akta kontroli t.1 str. 112-113)

4. W celu zapewnienia mieszkańcom DPS świadczenia wszystkich usług na poziomie obowiązujących standardów Dyrektor powołał zespoły terapeutyczno-opiekuńcze, w skład których wchodził m.in.: psycholog, pracownicy socjalni, pielęgniarki, opiekunowie, terapeuci, pokojowe. W okresie objętym kontrolą wszyscy pracownicy zespołu terapeutyczno-opiekuńczego uczestniczyli, co najmniej raz na dwa lata w organizowanych przez dyrektora DPS szkoleniach na temat praw mieszkańca domu, kierunków prowadzonej terapii, a także metod pracy z mieszkańcami. Szkolenia te prowadzone były przez psychologów zatrudnionych w DPS.

W Domu na dzień 1 stycznia w latach 2015 - 2017 oraz na dzień 1 listopada 2017 r. na 175 mieszkańców zatrudnionych było czterech pracowników socjalnych łącznie na 3,2 etatu. Wskaźnik zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy w Domu wynosił na dzień 1 stycznia: w latach 2015 - 2016 odpowiednio 0,49 etatu (dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie) i 0,59 (dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, licząc na jednego mieszkańca domu), 2017 r. - odpowiednio 0,52 i 0,62 etatu oraz na 1 listopada 2017 r. - 0,54 etatu.

Na dzień 1 stycznia w latach 2015 - 2017 oraz na dzień 1 listopada 2017 r. w filii DPS w Stężycy Nadwieprzańskiej na 30 mieszkańców zatrudniony był jeden pracownik socjalny na 0,4 etatu. Wskaźnik zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego w ww. filii wynosił na dzień 1 stycznia w latach 2015 - 2017 odpowiednio: 0,69, 0,66 i 0,66 etatu oraz 1 listopada 2017 r. - 0,62 etatu.

Na dzień 1 stycznia w latach 2015 - 2017 oraz na dzień 1 listopada 2017 r. w filii DPS w Ostrowie Krupskim na 35 mieszkańców zatrudniony był jeden pracownik socjalny na 0,4 etatu. W filii tej wskaźnik zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego, zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy wynosił na dzień 1 stycznia w latach 2015 - 2017 - odpowiednio po 0,62, 0,64 i 0,62 etatu oraz 1 listopada 2017 r. - 0,61 etatu.

Na dzień 1 stycznia w latach 2015 - 2017 oraz na dzień 1 listopada 2017 r. w filii DPS w Bzowcu na 55 mieszkańców zatrudniony był jeden pracownik socjalny na pełny etat. W filii tej wskaźnik zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno-

opiekuńczego, zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy wynosił na dzień 1 stycznia w latach 2015 - 2017 – odpowiednio po 0,51, 0,50 i 0,49 etatu oraz 1 listopada 2017 r. – 0,54 etatu.

(dowód: akta kontroli t.1 str. 270-331, 333-370, 384, 387, 396-405, t.2 str. 317, 322)

W latach 2015 – 2017 liczba pracowników Domu zatrudnionych w każdym dniu roku w poszczególnych porach doby wynosiła m.in.:

- pielęgniarki – od dwóch do pięciu podczas pierwszej zmiany, trwającej od godziny 7.00 do 19.00 oraz od dwóch do trzech podczas drugiej zmiany trwającej od 19.00 do 7.00,
- opiekunowie – od siedmiu do 14 podczas pierwszej zmiany (w godzinach od 6.00 do 14.00), od siedmiu do 12 podczas drugiej zmiany (w godzinach od 14.00 do 22.00) i od czterech do siedmiu podczas trzeciej zmiany (w godzinach od 22.00 do 6.00),
- pokojowe – od czterech do dziewięciu podczas pierwszej zmiany (w godzinach od 6.00 do 14.00), od trzech do sześciu podczas drugiej zmiany (w godzinach od 14.00 do 22.00).

Zajęcia z terapeutami odbywały się od poniedziałku do piątku w godzinach od 7.00 do 18.00.

(dowód: akta kontroli t.1 str. 371-383)

5. a/ W okresie objętym kontrolą Dom zapewniał miejsce zamieszkania zgodnie z § 6 ust. 1 pkt 1 (lit. b - c) - 3 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej), tj.:

- w budynku trzypiętrowym Domu w Krasnymstawie znajdowała się winda dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- budynek był wyposażony w system przyzywowo-alarmowy i system alarmowo-przeciwpożarowy,
- w Domu znajdowały się pomieszczenia takie jak: pokoje mieszkalne jednoosobowe i wieloosobowe¹⁹, pokoje dziennego pobytu, jadalnia, gabinet medycznej pomocy doraźnej, pomieszczenia do terapii i rehabilitacji, kuchenka pomocnicza, pomieszczenie pomocnicze do prania i suszenia, palarnia, jeden pokój gościnny, miejsce kultu religijnego, inne pomieszczenia zaspokajania potrzeb sanitarnych domu;
- wszystkie pokoje mieszkalne spełniały warunki dot. powierzchni, tj. w pokoju jednoosobowym – min. 9 m², a w wieloosobowych – min. 6 m² na osobę,
- w pokojach trzyosobowych znajdowały się osoby poruszające się samodzielnie, a w pokojach czteroosobowych osoby leżące,
- w każdym pokoju liczba łóżek/tapczanów, szaf, krzeseł, szafek nocnych oraz liczba wyprowadzeń elektrycznych była dostosowana do liczby mieszkańców danego pokoju.

Wejście do Domu umożliwiało pokonanie dziewięciu lub ośmiu schodów o szerokości 1,46 m zabezpieczonych poręczą z dwóch stron, bez krawędzi oznaczonych kontrastem lub pochylnia o szerokości płaszczyzny ruchu – 1,02 m, o długości biegu – 11,8 m i 14,1 m, bez obustronnych krawężników, z obustronnymi poręczami umieszczonymi na wysokości 0,5 m i 0,96 m i szerokości 1,02 m i 1,06 m, o długości poziomej płaszczyzny ruchu na początku pochylni 1,26 m, długości spocznika pomiędzy dwoma biegami - 1,18 m oraz powierzchni podestu – 3,4 x 8,15 m, wysokość pochylni wynosiła 0,81 m i 1,41 m. Drzwi wejściowe do Domu były rozsuwane o szerokości w świetle ościeżnicy 0,92 m i wysokości w świetle ościeżnicy 2,03 m, bez progu.

(dowód: akta kontroli t.1 str. 89-104)

¹⁹ Jednoosobowe - 1 i wieloosobowe, w tym: 21 dwuosobowych, 28 trzyosobowych i 12 czteroosobowych.

W okresie objętym kontrolą filia DPS w Ostrowie Krupskim zapewniała miejsca zamieszkania zgodnie z § 6 ust. 1 pkt 1 (lit. b – c) - 3 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej), tj.:

- w budynku jednopiętrowym znajdowała się winda dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- budynek był wyposażony w system przyzywowo-alarmowy i system alarmowo-przeciwpożarowy,
- w budynku filii DPS znajdowały się pomieszczenia: pokoje mieszkalne wieloosobowe²⁰, pokoje dziennego pobytu, jadalnia, gabinet medycznej pomocy doraźnej, pomieszczenia do terapii i rehabilitacji, kuchenka pomocnicza, pomieszczenie pomocnicze do prania i suszenia, palarnia, pokój gościnny, miejsce kultu religijnego, inne pomieszczenia zaspokajania potrzeb sanitarnych,
- wszystkie pokoje mieszkalne spełniały warunki odnośnie powierzchni, tj. w pokojach wieloosobowych – min. 6 m² na osobę,
- w każdym pokoju liczba łóżek, szaf, krzeseł, szafek nocnych oraz wyprowadzeń elektrycznych była dostosowana do liczby mieszkańców danego pokoju.

Wejście do budynku filii umożliwiała pokonanie pięciu schodów o szerokości 2,58 m zabezpieczonych poręczą z dwóch stron, bez krawędzi oznaczonych kontrastem lub pochylnia o szerokości płaszczyzny ruchu – 0,98 m, o długości biegu – 9,0 m, bez obustronnych krawężników, z obustronnymi poręczami umieszczonymi na wysokości 0,7 m i 0,94 m i szerokości 0,98 i 1,16 m, o długości poziomej płaszczyzny ruchu na początku pochylni 2,15 m, powierzchni podestu – 1,61 x 3,89 m, wysokość pochylni wynosiła 0,9 m. Drzwi wejściowe do budynku otwierane na zewnątrz o szerokości w świetle ościeżnicy 1,35 m i wysokości w świetle ościeżnicy 2,1 m, bez progu.

(dowód: akta kontroli t.1 str. 104-111)

W okresie kontrolowanym w Domu oraz w filii w Ostrowie Krupskim zapewniono warunki sanitarne zgodnie z § 6 ust. 1 pkt 4 a, 5 i 7 - 8 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej, tj.:

- liczba łazienek umożliwiała korzystanie z każdej przez nie więcej niż pięć osób, a w przypadku toalet przez nie więcej niż cztery osoby,
- mieszkańcy mieli zapewnioną odzież i obuwie odpowiedniego rozmiaru, dostosowane do pory roku, czyste i wymieniane w razie potrzeby,
- zapewniono mieszkańcom pomoc w utrzymaniu higieny osobistej, a w przypadkach, gdy mieszkańcy sami nie byli w stanie zapewnić sobie środków czystości, zapewniono im środki czystości, przybory toaletowe i inne przedmioty służące do higieny osobistej,
- pomieszczenia były sprzątane w miarę potrzeby, nie rzadziej niż raz dziennie.

W Domu w Krasnymstawie (na każdym z trzech pięter) i w filii w Ostrowie Krupskim (na obydwu kondygnacjach) znajdowała się jedna toaleta lub jedna łazienka połączona z toaletą, z przeznaczeniem dla osób niepełnosprawnych. Toaleta²¹ na pierwszym piętrze w Domu w Krasnymstawie oraz toalety²² dla osób

²⁰ Pokoje wieloosobowe, w tym: 13 – dwuosobowych i trzy pokoje trzyosobowe.

²¹ Dom: I piętro – pomieszczenie nr 93 - drzwi wejściowe otwierane na zewnątrz o szerokości i wysokości w świetle ościeżnicy odpowiednio 1,05 i 1,95 m, trzy umywalki zawieszane na wysokości 0,7 m, górna krawędź umywalki – 0,81 m; jedna z dwóch toalet przeznaczona dla osób niepełnosprawnych, drzwi otwierane na zewnątrz o szerokości i wysokości w świetle ościeżnicy odpowiednio 0,91 i 1,96 m, bez progu, powierzchnia manewrowa 1,4 x 1,1 m, z dwoma poręczami zamontowanymi na wysokości od 0,58 do 0,71 m i od 0,82 do 0,99 m.

²² Filia w Ostrowie Krupskim: parter – łazienka połączona z toaletami: dwie umywalki zawieszane na wysokości 0,77 m, górna krawędź umywalki – 0,91 m; jedna z czterech toalet przeznaczona dla osób niepełnosprawnych, drzwi otwierane na zewnątrz o szerokości i wysokości w świetle ościeżnicy odpowiednio 0,92 i 2,04 m, bez progu, powierzchnia manewrowa 1,45 x 0,82 m, z dwoma poręczami zamontowanymi na wysokości od 0,86 do 0,98 m i od 1,24 do 1,26 m. Piętro - łazienka połączona z toaletami: jedna z trzech toalet przeznaczona dla osób niepełnosprawnych, drzwi otwierane na zewnątrz o szerokości i wysokości w świetle ościeżnicy odpowiednio 1,0 m i 2,04 m, bez progu, powierzchnia manewrowa 1,02 x 0,8 m, z jedną poręczą oraz umywalka zawieszona na wysokości od 0,64 m, górna krawędź umywalki - 0,77 m.

niepełnosprawnych w filii DPS w Ostrowie Krupskim nie zostały dostosowane w pełni do wymogów określonych w § 86 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych, w zakresie powierzchni manewrowej lub zainstalowanych uchwytów ułatwiających korzystanie z urządzeń higienicznosanitarnych.

(dowód: akta kontroli t.1 str. 89-111)

b/ W okresie objętym kontrolą mieszkańcy Domu mieli zapewnioną pomoc w wykonywaniu podstawowych czynności życiowych, podczas pielęgnacji, opiekę psychologa, kontakt z psychiatrą oraz przy załatwianiu spraw osobistych. Dom w zakresie świadczenia usług wspomagających zapewniał: udział w terapii zajęciowej, podnoszenie sprawności i aktywizowanie mieszkańców, zaspokojenie potrzeb religijnych i kulturalnych (poprzez organizację świąt, udział w imprezach kulturalnych i turystycznych, możliwość kontaktu z kapłanem i udział w praktykach religijnych), rozwój samorządności mieszkańców²³, nawiązywanie i utrzymywanie kontaktu z rodziną i środowiskiem oraz działania zmierzające do usamodzielnienia się mieszkańca domu (w miarę jego możliwości), bezpieczne przechowywanie środków pieniężnych i przedmiotów wartościowych, finansowanie mieszkańcowi domu nieposiadającemu własnego dochodu wydatków na niezbędne przedmioty osobistego użytku, przestrzeganie praw mieszkańca domu oraz dostępność do informacji o tych prawach, sprawne załatwianie skarg i wniosków mieszkańców, regularny kontakt z dyrektorem domu w określonych godzinach i dniach tygodnia²⁴, podanych do wiadomości w dostępnym miejscu.

Ponadto w latach 2014/2015 – 2017/2018 w Domu zapewniono realizację obowiązku szkolnego odpowiednio: 17, 16, 18 i 13 wychowankom poprzez kształcenie specjalne, zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze indywidualne i zespołowe, nauczanie indywidualne prowadzone w Domu i Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Krasnymstawie.

(dowód: akta kontroli t.1 str. 89-111, 114)

c/ W latach 2015 – 2017 mieszkańcom DPS zapewniono pięć posiłków przygotowywanych według jadłospisów sporządzonych przez dietetyka zatrudnionego w DPS w Krasnymstawie. Podstawą przygotowania jadłospisów były tzw. „dekadówki” zatwierdzone przez Dyrektora oraz rady mieszkańców. W DPS jadłospisy przygotowywane były według zaleconych diet: cukrzycowej, cukrzycowej zmielonej, normalnej, normalnej zmielonej, wątrobowej wysokobiałkowej, lekkostrawnej, lekkostrawnej zmielonej i niskokalorycznej. Czas wydawania posiłków wynosił dwie godziny²⁵. Poza tym Mieszkańcy Domu mieli zapewnione produkty żywnościowe oraz napoje przez całą dobę, które mogli spożywać w kuchence, w świetlicy lub w pokoju²⁶.

W okresie objętym kontrolą upoważnieni pracownicy Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Lublinie przeprowadzili w DPS (wraz z filiami) łącznie 26 kontroli, w tym sześć dotyczących oceny zgodności funkcjonowania zakładu z obowiązującym prawem żywnościowym, dwie próbek wody. W trakcie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli t.1 str. 114-122, 406-413, t.2 str. 75-206, 317, 321)

²³ W DPS funkcjonowały Rady Mieszkańców, dwie w Krasnymstawie i po jednej w każdej filii.

²⁴ We wtorki i czwartki w godzinach od 8.00 do 10.00. Informacja o czasie przyjmowania interesantów była wywieszona na drzwiach do Sekretariatu Domu.

²⁵ Śniadanie od godziny 7.00 do 9.00, obiad od godziny 12.45 do 14.45 i kolacja od godziny 18.00 do 20.00.

²⁶ W kuchence pomocniczej oraz w świetlicach na każdym piętrze mieszkańcy mieli do dyspozycji m.in. pieczywo, dżem, konserwy, miód i ciepłą herbatę w termosach. Dodatkowe posiłki mieszkańcy mogli spożywać w kuchence, w świetlicy lub w swoim pokoju.

6. W DPS zatrudnienie pielęgniarek w przeliczeniu na etaty na dzień 1 stycznia 2015 r., 2016 r. i 2017 r. wynosiło odpowiednio: 34, 32 i 30 oraz na dzień 30 listopada 2017 r. – 28,5. W okresie objętym kontrolą wszystkie pielęgniarki w DPS zatrudnione były na pełnych etatach pielęgniarek z wyjątkiem Stężycy (na dzień 30 listopada 2017 r. – jedna na pół etatu). Pielęgniarki pełniły dyżury w systemie dwuzmianowym, tj. po 12 godzin trwających od 7.00 do 19.00 i od 19.00 do 7.00. Na podstawie badania próby obejmującej grafiki pracy za 13 miesięcy z okresu objętego kontrolą ustalono, że na pierwszej zmianie także w święta i w dni wolne od pracy dyżur pełniło od dwóch do czterech pielęgniarek, a na drugiej zmianie po dwie (kilkanaście razy po trzy) pielęgniarki. Wszystkie zatrudnione pielęgniarki posiadały wymagane kwalifikacje.

(dowód: akta kontroli t. 1 str. 64-88, 333-335)

W okresie 2015-2017 (do 30 listopada) odpowiednio 163, 157 i 167 mieszkańców DPS było hospitalizowanych. W okresie tym odpowiednio 104, 82 i 67 mieszkańców skorzystało z badań specjalistycznych (m.in.: usg, ekg, rtg, tk, echo, gastroskopia i eeg). Ponadto w każdym roku objętym kontrolą mieszkańcy odbyli odpowiednio 691, 734 i 777 konsultacji specjalistycznych (m.in. psychiatrycznych, neurologicznych, rehabilitacyjnych, laryngologicznych, chirurgicznych i stomatologicznych).

(dowód: akta kontroli t. 1 str. 392-395)

Dyrektor wyjaśniła, że w latach 2015-2017, mieszkańcy DPS mieli zapewnioną dostępność do świadczeń pielęgniarskich realizowanych z powszechnego systemu ochrony zdrowia w ramach podstawowej opieki zdrowotnej. Świadczenia pielęgniarek podstawowej opieki zdrowotnej polegały na pobieraniu u mieszkańców materiału do badań laboratoryjnych i odwożeniu do laboratorium. Mieszkańcy nie korzystali ze świadczeń pielęgniarki opieki długoterminowej. Wszyscy mieszkańcy DPS byli zadeklarowani do poradni lekarzy rodzinnych. W Domu świadczenia podstawowej opieki zdrowotnej zapewniali lekarze przez regularne wizyty raz na dwa tygodnie lub na wezwanie w razie potrzeby. W filiach w Ostrowie Krupskim i Stężycy Nadwieprzańskiej świadczenia podstawowej opieki zdrowotnej sprawowali lekarze przez przyjmowanie mieszkańców na terenie filii dwa razy w miesiącu oraz na wezwanie w nagłych przypadkach. W filii w Bzowcu lekarz rodzinny przyjeżdżał na wizyty domowe raz w tygodniu oraz na wezwanie w razie potrzeby.

Pielęgniarki zatrudnione w DPS sprawowały całodobową opiekę nad mieszkańcami. W przypadku wystąpienia u mieszkańca objawów świadczących o pogorszeniu stanu zdrowia, pielęgniarki wzywały lekarza rodzinnego na wizytę doraźną, a w godzinach wieczornych lub nocnych – wzywały pogotowie ratunkowe lub zamawiały wizytę domową na następny dzień. Mieszkańcy Domu oraz filii w Bzowcu mieli zapewnione świadczenia lekarza psychiatry zatrudnionego w DPS na umowę zlecenie. Niezależnie od tego mogli korzystać ze świadczeń specjalistycznych poradni psychiatrycznych finansowanych ze środków NFZ w ramach powszechnego systemu ochrony zdrowia. Wizyty w poradniach specjalistycznych, z wyjątkiem poradni psychiatrycznej, ginekologicznej i stomatologicznej, odbywały się na podstawie zlecenia wystawionego przez lekarza rodzinnego lub lekarza innej specjalności. Każdemu mieszkańcowi w wyjeździe do specjalisty lub na badanie towarzyszyła pielęgniarka lub opiekun. Hospitalizacje mieszkańców odbywały się w trybie planowanym lub nagłym. Zasadą było odwiedzanie mieszkańców przebywających w szpitalu przez pielęgniarki, opiekunów i pracowników socjalnych. DPS pomagał mieszkańcom w realizowaniu recept, zakupie pieluchomajtek, butów ortopedycznych, wózków inwalidzkich oraz innych sprzętów zaopatrzenia medycznego, a także w uzyskaniu refundacji poniesionych kosztów zakupu.

Nie zawierano porozumień lub umów z zakładami opieki zdrowotnej lub szpitalami prowadzonymi przez powiat krasnostawski.

(dowód: akta kontroli t.1 str. 384-385, 387-390)

7. Zarządzeniami (nr 4/2009 z dnia 20 stycznia 2009 r. i nr 19/2016 z dnia 7 lipca 2016 r.) Dyrektor DPS powołał cztery zespoły terapeutyczno-opiekuńcze²⁷, tj. dla Domu oraz dla każdej filii. Zgodnie z ww. zarządzeniami²⁸ do zadań zespołu terapeutyczno-opiekuńczego należało opracowanie indywidualnych planów wsparcia mieszkańców oraz ich realizacja wspólna z mieszkańcem. Koordynacja działań wynikających z indywidualnego planu należała do obowiązków pracownika pierwszego kontaktu, wskazanego przez mieszkańca, jeżeli wybór ten był możliwy. Praca zespołu powinna być dokumentowana w formie protokołu z posiedzenia zespołu²⁹.

Na podstawie badania próby, obejmującej dokumentację 15 mieszkańców przyjętych w latach 2015-2017, ustalono, że dla każdego nowoprzyjętego mieszkańca sporządzano indywidualny plan wsparcia w terminie sześciu miesięcy od dnia przyjęcia mieszkańca do Domu, tj. zgodnie z § 2 pkt 4 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej. Opracowane plany wsparcia zawierały zadania przewidziane do realizacji na okres sześciu miesięcy, sposoby i formy ich realizacji oraz osoby odpowiedzialne za realizację celów. W żadnym z planów nie określono sposobu pomiaru wykonania zadań.

(dowód: akta kontroli t.1 str. 124-141)

Dyrektor wyjaśniła, że rozporządzenie w sprawie domów pomocy społecznej oraz rozporządzenie z dnia 24 stycznia 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie domów pomocy społecznej nie określają jak powinien wyglądać indywidualny plan wsparcia mieszkańca. W indywidualnych planach wsparcia mieszkańców opracowanych przez Zespół Terapeutyczno-Opiekuńczy naszego Domu są określone cele pracy z mieszkańcem, wskazania służące realizacji celów oraz osoby odpowiedzialne za realizację celów. Nie są określone sposoby pomiaru zadań z uwagi na to, że większość celów i wskazań służących realizacji celów jest niemierzalna. Udział mieszkańca w różnych formach aktywności jest dokumentowany w dziennikach zajęć rehabilitacji społecznej mieszkańca. Ponadto znajduje swoje odzwierciedlenie w listach obecności na zajęciach prowadzonych przez terapeutów oraz raportach opiekunów.

(dowód: akta kontroli t.2 str. 317, 320)

Indywidualne plany wsparcia dla każdej osoby ustalane były podczas posiedzenia zespołu terapeutyczno-opiekuńczego, w którym - jeżeli było to możliwe - brał udział mieszkaniowiec Domu. Nowe plany wsparcia opracowywane były na podstawie zapisów w arkuszu obserwacji mieszkańca, zakładanym po przyjęciu do Domu. Następne indywidualne plany wsparcia w przypadku dziewięciu z 15 mieszkańców, których dokumentacja była objęta badaniem, zostały opracowane z częstotliwością od 185 do 269 dni. Ponadto w dokumentacji mieszkańca odnotowano, jakie przedmioty osobistego użytku stanowiły jego własność.

(dowód: akta kontroli t.1 str. 124-141)

Dyrektor wyjaśniła, że w czasie pobytu mieszkańca w DPS indywidualny plan wsparcia ulega ewaluacji, jest aktualizowany i modyfikowany w zależności od potrzeb. Spotkania Zespołu Terapeutyczno-Opiekuńczego odbywały się według ustalonego harmonogramu lub w zależności od potrzeb, nie rzadziej, niż co 6 miesięcy. W pojedynczych przypadkach występowały opóźnienia w planowanych

²⁷ Dalej „zarządzenie z 2009 r.”.

²⁸ Z ust. 6-7 zarządzenia z 2009 r. oraz § 3 zarządzenia z 2016 r.

²⁹ Ust. 12 zarządzenia z 2009 r. i § 6 zarządzenia z 2016 r.

spotkaniach Zespołu wynikające z niemożności zebrania się pełnego składu głównie z powodu zmianowości i specyfiki wykonywanej pracy. W Domu odbyło się w: 2015 r. – 270, 2016 r. – 289, 2017 r. – 348 spotkań Zespołu Terapeutyczno-Opiekuńczego.

(dowód: akta kontroli t.2 str. 317, 320-321)

8. Zgodnie z § 2 Zasad dysponowania środkami pieniężnymi z sum depozytowych mieszkańców DPS³⁰, osobami odpowiedzialnymi za prawidłowe gospodarowanie depozytami indywidualnymi byli kuratorzy i opiekunowie prawni ustanowieni przez sąd lub mieszkańców, w przypadkach braku ustanowionych kuratorów. Pracownicy DPS, ustanowieni kuratorami lub opiekunami prawnymi, w celu pomocy w dysponowaniu środkami pieniężnymi i załatwianiu spraw osobistych mieszkańców mieli obowiązek sporządzić zapotrzebowanie na zakupy i wydatki dla mieszkańców zgodnie z ich życzeniami i potrzebami (§ 4 ust.1). Osoby realizujące zakupy zobowiązane były do pilnowania udokumentowania wydatków właściwym dowodem (rachunek, faktura, paragon). Mieszkańcy potrafiący samodzielnie dysponować środkami pieniężnymi mogli pobrać je bezpośrednio z kasy Domu na podstawie wypełnionego wniosku (§ 6 ust.1). Posiadany osobisty majątek mieszkańca – depozyt rzeczowy podlegał ewidencji na indywidualnej karcie wyposażenia (§ 10). Na podstawie badania próby obejmującej dokumentację 15 mieszkańców DPS ustalono, że 30% dochodów każdego mieszkańca było ewidencjonowane na indywidualnych kontach depozytowych. Ze środków tych zakupywane były, m.in.: lekarstwa, artykuły medyczne, pielęgnacyjne, spożywcze, ubrania, obuwie oraz regulowane były odpłatności za badania nierfundowane z NFZ. Saldo na indywidualnych kontach ww. mieszkańców na koniec okresu wynosiło od 266,05 zł do 25 114,81 zł. Saldo końcowe Wn konta 1390 Rachunek – środki depozytowe na dzień 31 grudnia wynosiło odpowiednio: 1 732 658,68 zł (2015 r.), 1 916 517,97 zł (2016 r.) i na dzień 30 listopada 2017 r. - 2 184 465,38 zł. Odsetki od zgromadzonych środków depozytowych zgodnie z zasadami dotyczącymi dysponowania funduszem rekreacyjnym³¹ stanowiły m.in. fundusz rekreacyjny DPS, z którego środki mogły być przeznaczane na wydatki związane z: organizacją imprez okolicznościowych i sportowych organizowanych przez DPS, regulowaniem opłat związanych z kosztami utrzymania koni przeznaczonych do funkcjonowania hipoterapii, zakupami sprzętu muzycznego, sportowego, RTV do ogólnego użytkowania przez mieszkańców, funkcjonowaniem terapii zajęciowej dla mieszkańców i zakupami zniczy, kwiatów, wiązanek i wieńców składanych na nagrobkach zmarłych mieszkańców.

(dowód: akta kontroli t.2 str. 1-14, 19-25, 32-59)

Na podstawie badanej próby 15 postępowań dotyczących zwrotu depozytów rodzinie i krewnym po zmarłym mieszkańcu stwierdzono, że rodzina była zawiadamiana niezwłocznie. W czterech spośród 15 postępowań wypłacono depozyt, a przedmioty mieszkańca zostały wydane tylko w jednym przypadku spośród czterech. W pozostałych trzech przypadkach przedmioty zostały zabezpieczone w DPS. Na podstawie zapisów na indywidualnych kontach depozytowych zmarłych mieszkańców ustalono, że środki pieniężne pozostałe na kontach na dzień 31 grudnia wynosiły odpowiednio – 255 393,31 zł (w 2015 r. po 271 mieszkańcach), 318 486,63 zł (w 2016 r. po 286 mieszkańcach) i na dzień 30 listopada 2017 r. - 357 288,41 zł (po 297 mieszkańcach).

(dowód: akta kontroli t.2 str. 15-18, 26-31, t.2 str. 317, 321)

³⁰ Załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 17 Dyrektora DPS z dnia 20.04.2012 r. ze zm.

³¹ Załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 24/2017 Dyrektora DPS z dn. 27.07.2017 r., poprzednio obowiązywało Zarządzenie nr 2/2012 Dyrektora DPS z dn. 30.03.2012 r.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Na dzień 1 stycznia w latach 2015 – 2017 oraz na dzień 1 listopada 2017 r. DPS zatrudniał mniej niż dwóch pracowników socjalnych w pełnym wymiarze czasu pracy na stu mieszkańców, co było niezgodne z przepisami § 6 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej. W przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy zatrudnienie pracowników socjalnych wynosiło:

- w Domu w Krasnymstawie (na 175 mieszkańców) - 3,2 zamiast 3,5 etatu, tj. na 100 mieszkańców zatrudnienie ww. pracowników wynosiło 1,82 etatu zamiast co najmniej dwa etaty,
- w filii w Stężycy Nadwieprzańskiej (na 30 mieszkańców) - 0,4 zamiast 0,6 etatu (tj. na 100 mieszkańców zatrudnienie pracowników socjalnych wynosiło 1,33 etatu),
- w filii w Ostrowie Krupskim (35 mieszkańców) - 0,4 zamiast 0,7 etatu (tj. na 100 mieszkańców zatrudnienie pracowników socjalnych wynosiło 1,14 etatu),
- w filii w Bzowcu (55 mieszkańców) - jeden zamiast 1,1 etatu (tj. na 100 mieszkańców zatrudnienie pracowników socjalnych wynosiło 1,82 etatu)

Dyrektor wyjaśniła, że *pracownicy socjalni pracują w zespole, wykonują zadania wzajemnie się uzupełniając i w razie potrzeby zastępują. Naszym zdaniem liczba pracowników socjalnych jest zgodna z rozporządzeniem i dotychczas ten sposób wyliczania nie był kwestionowany przez kontrole doraźne i kompleksowe.*

(dowód: akta kontroli t.1 str. 333-335, t.2 str. 318, 322)

2. Na dzień 1 stycznia w latach 2015 - 2016 w Domu oraz na dzień 1 stycznia 2017 r. w filii DPS w Bzowcu nie osiągnięto wskaźnika zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego, co było niezgodne z § 6 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej. Zatrudnienie pracowników w zespole terapeutyczno-opiekuńczym w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy wynosiło:

- w Domu w Krasnymstawie – 0,49 etatu dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie i 0,59 etatu dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie zamiast odpowiednio 0,5 i 0,6 etatu;
- w filii w Bzowcu – 0,49 etatu dla osób przewlekle psychicznie chorych zamiast 0,5 etatu.

Dyrektor wyjaśniła, że *do Zespołu Terapeutyczno-Opiekuńczego wliczano wszystkie osoby pracujące w dziale terapeutyczno-opiekuńczym, które miały bezpośredni kontakt z mieszkańcami. Były to następujące stanowiska: instruktor do spraw kulturalno-oświatowych - ½ etatu, referent do spraw informacji i współpracy - 1 etat, inspektor do spraw wyposażenia i standaryzacji - 1 etat. W wymienionym okresie była duża rotacja pracowników na stanowiskach pokojowych, opiekunów, pielęgniarek.*

Najwyższa Izba kontroli przyjmuje wyjaśnienia Dyrektora DPS i z uwagi na niewielkie odstępstwo od normy prawnej odstępuje od formułowania wniosku pokontrolnego w tym zakresie.

(dowód: akta kontroli t.1 str. 270-331, 333-370, 384, 387, 396-405, t.2 str.317, 322)

3. a/ Pochylnie przeznaczone dla osób niepełnosprawnych nie spełniały wymogów §§ 70 – 71 w związku z § 298 ust. 4 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych. I tak:

- nachylenie pochylni w Domu³² wynosiło 11,70% i 7,23 %, a w filii w Ostrowie Krupskim - 17,00% podczas gdy zgodnie z powołanym rozporządzeniem nie powinien przekraczać 6% przy wysokości powyżej 0,5 m,
- szerokość płaszczyzny ruchu pochylni w Domu wynosiła 1,02 m, a w filii – 0,98 m, natomiast zgodnie z ww. rozporządzeniem powinna wynosić 1,2 m,
- w Domu długość płaszczyzny ruchu pochylni dzielił spocznik o długości 1,18 m, a każdy z odcinków był o długości 11,8 i 14,1 m, podczas gdy długość pochylni przekracza 9 m, powinna być podzielona na krótsze odcinki, przy zastosowaniu spoczników o długości co najmniej 1,4 m,
- pochylnie w Domu i w filii nie posiadały krawężników, podczas gdy zgodnie z rozporządzeniem powinny być o wysokości co najmniej 0,07 m,
- obustronne poręcze przy pochylni w Domu umieszczone były na wysokości 0,50 m i 0,96 m, a w filii – 0,70 i 0,96 m, a powinny być zgodnie z ww. przepisami rozporządzenia na wysokości 0,75 i 0,9 m od płaszczyzny ruchu.

(dowód: akta kontroli t. 1 str. 89-111)

b/ Pomieszczenia higienicznosanitarne przeznaczone dla osób niepełnosprawnych usytuowane na I piętrze w Domu (pomieszczenie nr 93) oraz w filii w Ostrowie Krupskim nie spełniały warunków technicznych określonych w § 86 ust. 1 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych, tj. nie zapewniono w nich przestrzeni manewrowej o wymiarach, co najmniej 1,5 x 1,5 m. Powierzchnia manewrowa w toalecie w Domu wynosiła 1,4 x 1,1 m, a w filii w Ostrowie Krupskim: odpowiednio 1,45 x 0,82 m (na parterze) i 1,02 x 0,8 m (na piętrze).

Dyrektor wyjaśniła, że *wcześniejsze kontrole obiektów zarówno w Ostrowie Krupskim, jak i w Krasnymstawie nie kwestionowały sposobu ich przystosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych. Użytkowane są zgodnie z ich przeznaczeniem. Nasi mieszkańcy niepełnosprawni fizycznie są niesamodzielni w czynnościach samoobsługowych. Używają pieluchomajtek, kąpani są przez pracowników w wózkach transportowo-kąpielowych (wanny najazdowe) lub pod prysznicem z brodzikiem najazdowym na krzesłach kąpielowych.*

(dowód: akta kontroli t.1 str.89-111, t.2 str.319, 323)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości³³ działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Prawidłowość wykorzystania środków finansowych otrzymanych na prowadzenie domu pomocy społecznej, w tym dotacji otrzymanych z budżetu państwa

Opis stanu faktycznego

1. W latach 2015-2017 (do 30 listopada) DPS na funkcjonowanie otrzymywał środki finansowe z budżetu powiatu odpowiednio w wysokości: 9 651,2 tys. zł (w tym

³² Odpowiednio 6,86° i 4,26°.

³³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen cząstkowych dotyczących działalności w badanym obszarze: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny cząstkowej według proponowanej skali byłoby niemożliwe lub nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową.

dochody uzyskane z tytułu opłat za pobyt mieszkańców wyniosły 5 746,4 tys. zł), 9 998,1 tys. zł (w tym dochody uzyskane z tytułu opłat za pobyt mieszkańców 6 002,0 tys. zł) i 9 219,0 tys. zł (w tym dochody uzyskane z tytułu opłat za pobyt mieszkańców 5 841,2 zł). DPS w każdym miesiącu regularnie otrzymywał zasilenia w środki finansowe bez wyodrębnienia źródeł ich pochodzenia.

Od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 r. w DPS przebywało od 164 do 160 mieszkańców przyjętych przed 1 stycznia 2004 r. lub na podstawie skierowań wydanych przed 1 stycznia 2004 r. Dochody uzyskane z odpłatności za pobyt ww. osób wyniosły na dzień 31 grudnia 2015 r. – 1 421,1 tys. zł.

Od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 r. w DPS przebywało od 158 do 152, a od 1 stycznia do 30 listopada 2017 r. - od 151 do 145 mieszkańców przyjętych przed 1 stycznia 2004 r. lub na podstawie skierowań wydanych przed tym dniem. Dochody uzyskane z odpłatności za pobyt ww. osób wyniosły na dzień 31 grudnia 2016 r. – 1 342,4 zł, a na 30 listopada 2017 r. – 1 283,6 zł.

W okresie objętym kontrolą DPS nie występował z wnioskami o przyznanie środków na inwestycje i na remonty.

(dowód: akta kontroli t.1 str.323-330, 336-370, t.2 str.210-316)

Zgodnie z § 3 Regulaminu Mieszkańców DPS (z 2009 i 2014 r.), mieszkaniec był zobowiązany uregulować płatność za pobyt w danym miesiącu do końca miesiąca. Na podstawie badania próby obejmującej terminowość wnoszenia opłat w latach 2015-2017 (za grudzień poprzedniego roku i styczeń następnego roku) ustalono, że zaległości w opłatach za pobyt w DPS na dzień:

- 31 grudnia 2014 r. dotyczyły 26 osób, a na dzień 31 stycznia 2015 r. - 28 osób na łączną kwotę odpowiednio 28,9 tys. zł i 47,2 tys. zł;
- 31 grudnia 2015 r. dotyczyły 16 osób, a na dzień 31 stycznia 2016 r. - 15 osób na łączną kwotę odpowiednio 62,1 tys. zł i 19,9 tys. zł;
- 31 grudnia 2016 r. dotyczyło trzech osób, a na dzień 31 stycznia 2017 r. – 16 osób na łączną kwotę odpowiednio 1,0 tys. zł i 7,4 tys. zł.

Na podstawie analizy zaległości z tytułu opłat za pobyt w DPS za miesiące grudzień 2014 r. oraz styczeń i grudzień 2015 r., a także styczeń 2016 r. do badania szczegółowego wybrano wnoszenie opłat przez dziesięciu mieszkańców³⁴. Zaległości w płatnościach za pobyt tych mieszkańców były spowodowane brakiem wnoszenia opłat przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) w Krasnymstawie. W grudniu 2015 r. Kierownik GOPS w Krasnymstawie skierował pismo do Dyrektora DPS o zmianę terminu wystawiania not obciążeniowych za pobyt mieszkańców na – po upływie pełnego miesiąca. Pismem z dnia 2 grudnia 2014 r. Główny Księgowy DPS udzielił odmownej odpowiedzi uzasadniając kasowym rozliczeniem dochodów budżetowych. Na dzień 31 marca 2015 r. zaległości zostały spłacone. Dnia 30 listopada 2015 r. Kierownik GOPS w Krasnymstawie skierował pismo do Dyrektora DPS o przesunięcie terminu płatności należności za pobyt mieszkańców do dnia 29 stycznia 2016 r. Pismem z dnia 3 grudnia 2015 r. Dyrektor DPS udzielił odmownej odpowiedzi uzasadniając obowiązującymi przepisami ustawy o finansach publicznych. Wicestarosta pismem z dnia 18 grudnia 2015 r. powiadomił Dyrektora DPS o decyzji Zarządu Powiatu dotyczącej przesunięcia terminu płatności zobowiązań za pobyt podopiecznych DPS za okres od września do grudnia 2015 r. do dnia 29 stycznia 2016 r. Na dzień 29 lutego 2016 r. zaległości zostały spłacone.

³⁴ Których zaległości łącznie wynosiły odpowiednio na dzień 31 grudnia 2014 r. – 11,0 tys. zł, na dzień 31 stycznia 2015 r. – 22,1 tys. zł, na dzień 31 grudnia 2015 r. – 26,9 tys. zł i na dzień 31 stycznia 2016 r. – 7,7 tys. zł.

Na podstawie analizy zaległości za pobyt w DPS za miesiące: grudzień 2016 r. i styczeń 2017 r., szczegółowym badaniem objęto regulowanie opłat pięciu mieszkańców. Zaległości w opłatach za pobyt tych mieszkańców wynikały z: braku wniesienia opłaty ze świadczenia mieszkańca za miesiąc przyjęcia do DPS (dotyczy dwóch mieszkańców), wstrzymania wypłaty świadczenia z KRUS, błędnego przeksięgowania na depozyt jednego z dwóch świadczeń mieszkańca oraz braku wpłaty przez GOPS w Zamościu (dotyczy trzech mieszkańców). W przypadku czterech mieszkańców zaległości zostały spłacone przez przeksięgowanie środków z depozytu mieszkańca, a w jednym zostały spłacone przez GOPS po wyjaśnieniu sytuacji przez pracownika socjalnego DPS.

(dowód: akta kontroli t.1 str.142-266, t.2 str.60-74)

2. W latach 2015-2017 Dyrektor DPS przekazywał do PCPR w Krasnymstawie pisemną informację³⁵ o wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca w danym roku. W 2015 r. koszt utrzymania mieszkańca (dalej „koszt”) został ustalony na podstawie kwoty rocznych kosztów działalności DPS, wynikającej z utrzymania mieszkańców w 2014 r., obejmującej wydatki na remonty, ale bez kosztów inwestycyjnych, powiększonej o prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem (przyjęty w ustawie budżetowej na 2015 r.) i podzielonej przez liczbę miejsc, ustaloną jako sumę rzeczywistej liczby mieszkańców w poszczególnych miesiącach 2014 r. W latach 2016-2017 koszt ten został ustalony na podstawie kwoty rocznych kosztów działalności DPS, wynikającej z utrzymania mieszkańców z roku poprzedniego, bez kosztów inwestycyjnych i wydatków na remonty, powiększonej o prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem (przyjęty w ustawie budżetowej odpowiednio na 2016 i 2017 rok) i podzielonej przez liczbę miejsc, ustaloną jako sumę rzeczywistej liczby mieszkańców w poszczególnych miesiącach odpowiednio 2015 i 2016 r. tj. zgodnie z art. 6 pkt 15 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej³⁶. Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca wyliczony przez DPS na lata 2015, 2016 i 2017 wynosił odpowiednio: 2 771,67 zł, 2 811,68 zł i 2 965,71 zł.

(dowód: akta kontroli t.1 str.5-26)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca DPS w 2015 r. został obliczony na podstawie kwoty rocznych kosztów działalności domu wynikającej z utrzymania mieszkańców z 2014 r. łącznie z wydatkami na remonty³⁷, co było niezgodne z art. 6 pkt 15 ustawy o pomocy społecznej. Spowodowało to zawyżenie średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca DPS ustalonego przez Starostę Krasnostawskiego o 11,55 zł i skutkowało pobraniem opłat za pobyt w DPS w wysokości wyższej od należnej ogółem o 40 887 zł³⁸.

Dyrektor wyjaśniła, że w 2015 r. ustalając średni koszt utrzymania w DPS nie odjęto wydatków na remonty, gdyż najprawdopodobniej przyjęto, że wydatki na remonty są wydatkami bieżącymi wynikającymi z utrzymania mieszkańców. Koszty utrzymania wlicza główny księgowy.

(dowód: akta kontroli t.1 str.5-12, 16, t.2 str.318-319, 322)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

³⁵ Pisma z dnia: 23.01.2015 r., 20.01.2016 r. i 19.01.2017 r.

³⁶ Dz. U. z 2017 r., poz. 1769 ze zm.

³⁷ W kwocie 39 976,62 zł.

³⁸ W 2015 r. w DPS przebywało 295 mieszkańców.

3. Nadzór nad działalnością domów pomocy społecznej oraz nad jakością świadczonych usług

Opis stanu faktycznego

W latach 2015 – 2017 (30 listopada) w DPS zostało przeprowadzonych łącznie 39 kontroli, które przeprowadzali upoważnieni przedstawiciele: Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Lublinie (26 kontroli), Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej i Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Krasnymstawie (cztery), Starostwa Powiatowego w Krasnymstawie (trzy), Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie, Krajowego Mechanizmu Prewencji, Powiatowego Urzędu Pracy i PCPR w Krasnymstawie, Sądu Okręgowego w Zamościu i Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie (po jednej). Kontrolami zostały objęte zagadnienia dotyczące, m.in.:

- zgodności funkcjonowania DPS z obowiązującym prawem żywnościowym,
- stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń wchodzących w skład DPS oraz postępowania z bielizną i odpadami medycznymi,
- warunków zdrowotnych środowiska pracy, w tym stosowanie w działalności zawodowej substancji chemicznych i ich mieszanin,
- przestrzegania procedur, celowości zaciągania zobowiązań finansowych i oszczędnego dokonywania wydatków,
- wybranych standardów usług świadczonych przez DPS,
- ochrony przed torturami oraz innym nieludzkim lub poniżającym traktowaniem albo karaniem,
- zabezpieczenia potrzeb bytowych, usług opiekuńczo-wspomagających, świadczeń zdrowotnych i struktury zatrudnienia,
- przyjęcia i przebywania osób z zaburzeniami psychicznymi oraz sposobu dokumentowania ich,
- przestrzegania przepisów przeciwpożarowych i oceny zgodności z wymaganiami ochrony przeciwpożarowej rozwiązań technicznych zastosowanych w obiektach budowlanych DPS oceny zgodności stanu technicznego obiektu z art. 62 i 64 ustawy Prawo budowlane, w tym oceny dostępności dla osób niepełnosprawnych.

W trzech, spośród 39 kontroli, zostały wydane zalecenia dotyczące m.in.: zapewnienia właściwych pod kątem higieniczno-sanitarnym warunków postępowania z czystą bielizną po zakończonym procesie prania, doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-higienicznego: umywalki do mycia rąk w pomieszczeniu WC, bocznych powierzchni magła i podłogi w pomieszczeniu magła, ścian, cementowego podjazdu, podłogi, zapewnienia odpowiednio przygotowanego pomieszczenia lub miejsca przeznaczonego do mycia sprzętu porządkowego oraz pojemników na bieliznę, braku wydzielonego i prawidłowo urządzonego pomieszczenia do spożywania posiłków dla pracowników Domu w Krasnymstawie.

(dowód: akta kontroli t.1 str.406-471, t.2 str. 75-206)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³⁹, wnosi o:

1. Zatrudnienie pracowników socjalnych w odpowiedniej proporcji do liczby mieszkańców zgodnie z § 6 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej.
2. Dostosowanie pochylni w Domu w Krasnymstawie oraz w filii DPS w Ostrowie Krupskim do wymogów określonych w §§ 70 – 71 w związku z § 298 ust. 4 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.
3. Zapewnienie powierzchni manewrowych w toaletach dla osób niepełnosprawnych w Domu w Krasnymstawie oraz w filii DPS w Ostrowie Krupskim.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Lublin, dnia 27 kwietnia 2018 r.

Kontroler
Katarzyna Kuzioła
Specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Lis

.....
podpis

.....
podpis

³⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, dalej: „ustawa o NIK”.